

Johdanto biodiversiteetin merkitykseen ja yritysten biodiversiteettityöhön

Piia Pessala ja Iina Saarinen, Sweco Finland Oy

Webinaarin tavoitteena on tarjota vastauksia biodiversiteetin merkitykseen ja yritysten biodiversiteettityöhön liittyen

- ? Miten ihmiset ja liiketoiminta vaikuttavat ja ovat riippuvaisia luonnon tarjoamista toiminnoista
- ? Millaisia tavoitteita ja lainsäädäntöjä Suomessa ja kansainvälisesti on asetettu luontokadon pysäyttämiseksi
- ? Miten biodiversiteetti vaikuttaa yrityksen kilpailukykyyn ja millaisia liiketoimintamahdollisuuksia biodiversiteettityöstä voi seurata
- ? Mistä yritykset voivat lähteä liikkeelle omassa biodiversiteettityössään

On todennäköistä, että jokaisen yrityksen tulee jatkossa huomioida biodiversiteetti omassa toiminnassaan jollain tasolla

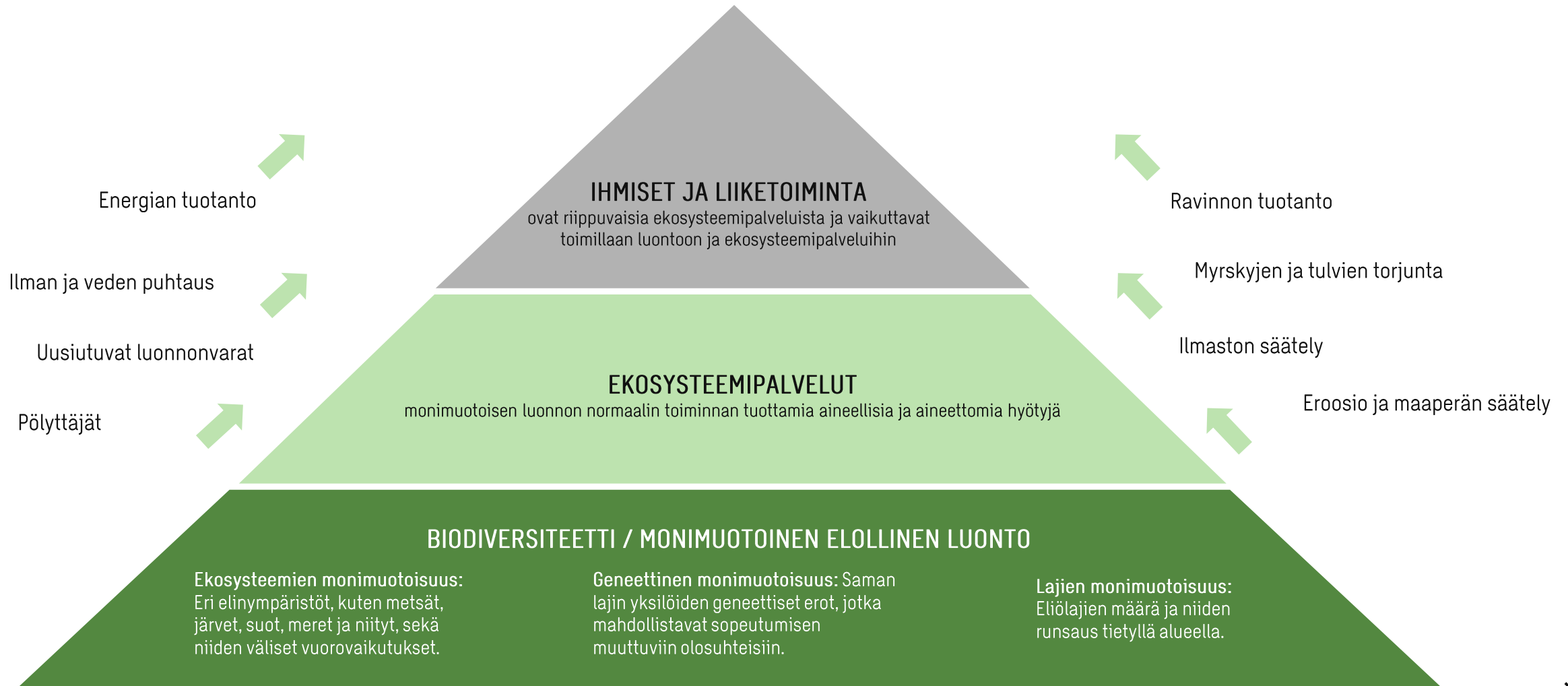
Esimerkkejä siitä miltä biodiversiteetin huomiointi yrityksen toiminnassa voi näyttää:

- Yrityksen valmiuden ja osaamisen kehittäminen biodiversiteettiin liittyen
- Raportointiin liittyvien biodiversiteettivaatimusten ja -tarpeiden täyttäminen
- Yrityksen liiketoiminnan luontovaikutusten ja -riippuvuuksien määrittäminen ja suunnitelma niiden vähentämiseksi
- Luonnosta aiheutuvien liiketoimintariskien ja niiden suuruuden arviointi, sekä suunnitelma niiden hallinnalle
- Biodiversiteettiin liittyvien liiketoimintamahdollisuuksien tunnistaminen
- Yrityksen liiketoimintastrategian ja luontonäkökulmien yhteyden tarkasteleminen ja transitiosuunnitelman luonti

***HUOM!** Keskeisenä osana biodiversiteetin huomiointia yrityksen toiminnassa on arvoketjussa tapahtuvien vaikutusten tunnistaminen.*

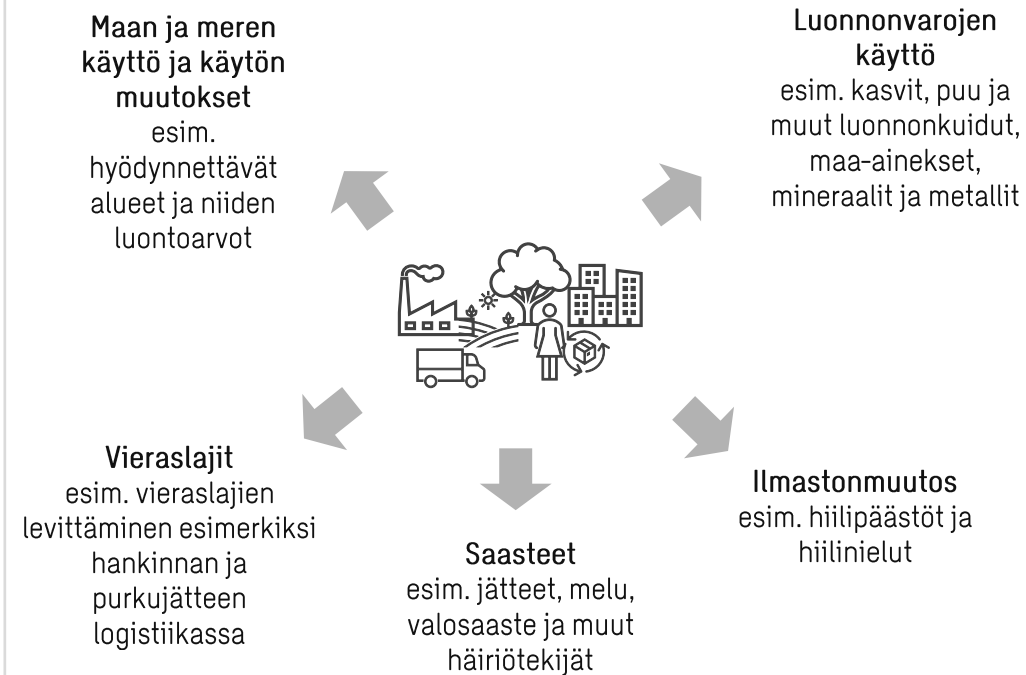
Miten ihmiset ja
liiketoiminta vaikuttavat ja
ovat riippuvaisia luonnon
tarjoamista toiminnoista?

Biodiversiteetti eli monimuotoinen elollinen luonto on pohja, jonka varaan yhteiskuntamme on rakentunut

Yhteiskunnalla on negatiivisia vaikutuksia biodiversiteettiin, mutta samalla olemme riippuvaisia ekosysteemipalveluista

Biodiversiteettivaikutukset

Luontokadon ajurit ovat tekijöitä, jotka suoraan tai epäsuorasti aiheuttavat luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä

Biodiversiteettiriippuvuudet

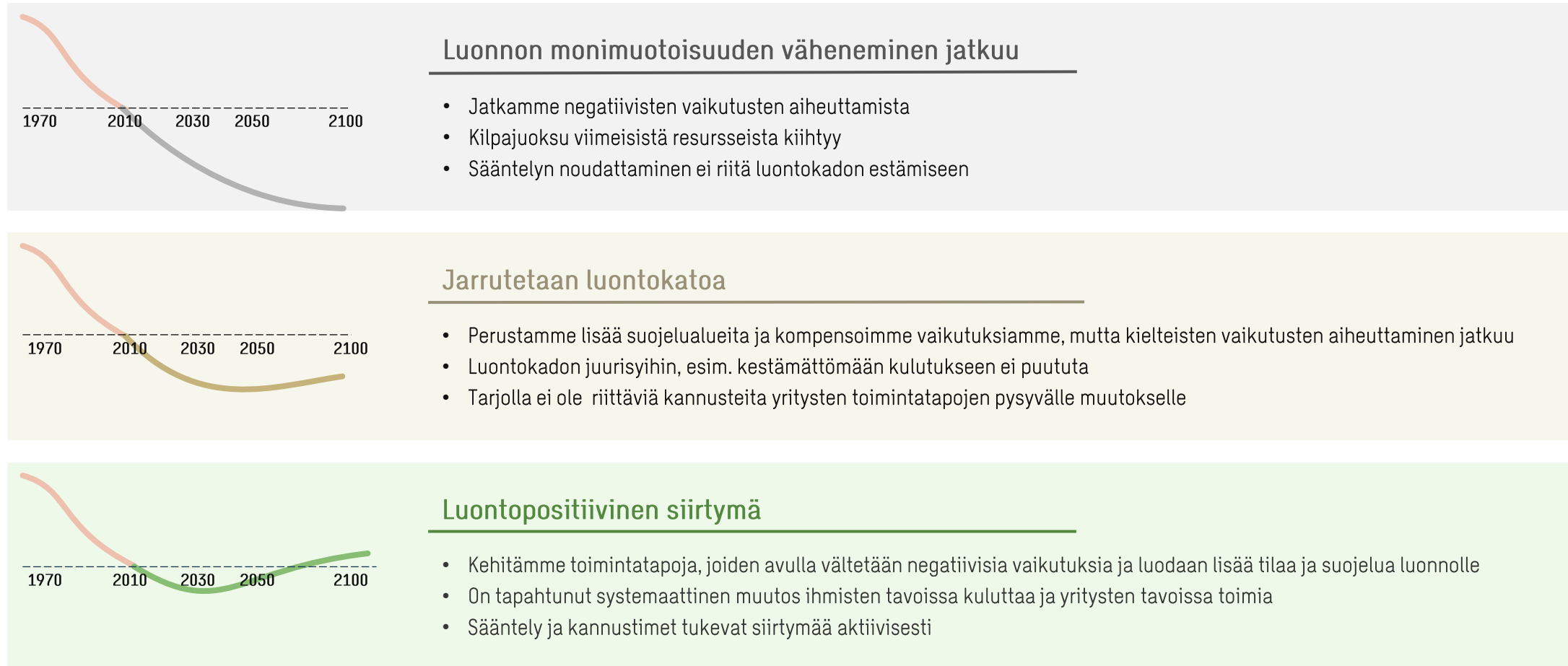

Ekosysteemipalvelut ovat luonnon tarjoamia hyötyjä, joita ihmiset saavat ekosysteemeistä

Jos jatkamme nykyiseen malliin luonnon tila heikkenee entisestään ja aiheuttaa huomattavia seurauksia yhteiskunnalle

Luontokato on edennyt huolestuttavaa vauhtia viimeisten vuosikymmenten aikana, mutta vielä on mahdollista kääntää suunta kohti luontoposiitiivisuutta

Millaisia tavoitteita ja
lainsäädäntöjä Suomessa
ja kansainvälisesti on
asetettu luontokadon
pysäyttämiseksi?

Luontokadon pysäyttämiseksi on kansainvälisesti asetettu useita tavoitteita ja sopimuksia jo vuosikymmenten ajan

— Esimerkkejä kansainvälisistä tavoitteista ja sopimuksista —

YK:n biodiversiteettisopimus (Convention on Biological Diversity, CBD) on **kansainvälinen sopimus luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi**, joka hyväksyttiin 1992. Sopimus velvoittaa 196 valtiota laatimaan kansalliset strategiat biodiversiteetin suojelemiseksi.

Kunming-Montrealin maailmanlaajuinen biodiversiteettisopimus (Global Biodiversity Framework, GBF). COP15, 2022 lopputuloksena hyväksyttiin tavoitteet, joiden mukaan mm. 30 % maa- ja merialueista tulisi suojella vuoteen 2030 mennessä.

Molemmat YK ja EU ovat asettaneet tavoitteeksi luontokadon pysäyttämisen 2030 mennessä. Lisäksi pitkän aikavälin tavoite on **käntää luonnon tila elpymisuralle ja saattaa ihmistoiminta harmoniaan luonnon kanssa vuoteen 2050 mennessä.**

EU on yksi edelläkävijöistä biodiversiteettilainsäädännössä, ja viime vuosina sääntely on kiristynyt entisestään

— Esimerkkejä EU tason tavoitteista ja lainsäädännöistä —

Ennallistamisasetus, on EU:n ensimmäinen laajamittainen biodiversiteettilaki, jolla asetetaan sitovia ekosysteemien ennallistamistavoitteita. Asetus velvoittaa jäsenmaat **palauttamaan 20 % ekosysteemeistä vuoteen 2030 mennessä**.

Taksonomialainsäädäntö määrittelee mitkä liiketoiminnot ovat ympäristön kannalta kestäviä. Asetus vaikuttaa yritysrahoitukseen, koska kestävyyttä tukevat investoinnit saavat parempia rahoitusehtoja.

EU:n metsäkatoasetus (EUDR, EU Deforestation Regulation, 2023) on osa EU:n vihreää siirtymää ja tavoitteita luonnon monimuotoisuuden suojelussa. Se pyrkii **torjumaan metsäkatoa ja metsien heikentymistä**, jotka ovat merkittäviä tekijöitä ilmastonmuutoksen ja luontokadon taustalla.

Direktiivi yritysten kestävyysraportoinnista, **CSRD** (Corporate Sustainability Reporting Directive), tuli voimaan tammikuussa 2023. Direktiivi **velvoittaa yrityksiä raportoimaan liiketoimintansa vaikutuksista** perustuen kaksoisolennaisuusanalyysiin ja 12 ESRS-standardiin.

Yritysvastuudirektiivi, **CSDDD** (Corporate Sustainability Due Diligence Directive), joka antaa velvoitteita **yritysten haitallisten ihmisoikeus- ja ympäristövaikutusten hallitsemiseksi koko arvoketjussa**.

EU:n ja YK:n tavoitteet ja lainsäädännöt vaikuttavat myös Suomalaisiin yrityksiin ja Suomen kansalliseen lainsäädäntöön

— Esimerkkejä Suomen kansallisesta lainsäädännöstä —

Joulukuussa 2022 eduskunta hyväksyi uuden **luonnonsuojelulain**. Uutena biodiversiteetin suojelun työkaluna laki **mahdollistaa vapaaehtoisen ekologisen kompensaation**, jota voi käyttää tiettyihin toimintoihin, kuten rakentamistoiminnan haittavaikutusten hyvittämiseen. Laki tuli voimaan 1.6.2023.

Ekologisen kompensaation asetus. Asetus täydentää kesäkuussa 2023 hyväksyttyä luonnonsuojelulakia antamalla **ohjeet ja laskentaperiaatteet kompensaatiolle**. Lisäksi on kehitteillä luonnonarvokauppa muun vapaaehtoisen kompensaation toteuttamiseksi.

Suomen biodiversiteettistrategiaa on työstetty useamman vuoden ajan, strategiasta päättäminen ja sen **työstö on edelleen työn alla**.

Biodiversiteetin suojaamiseksi luontokadolta on esiselvitetty uuden luontolain säätämistä. **Luontolaki** koordinoisi **biodiversiteetin suojaamisen tavoitteita ja suunnittelujärjestelmää**. Lain valmistelua vasta **suunnitellaan**.

Miten biodiversiteetti
vaikuttaa yrityksen
kilpailukykyyn ja millaisia
liiketoimintamahdollisuuksia
biodiversiteettityöstä voi
seurata?

Miksi jokaisen yrityksen tulisi aloittaa biodiversiteettityö nyt?

MARKKINOIDEN ODOTUKSET:

Yritysten on vastattava sääntelyn (esim. EU:n taksonomia, CSRD), rahoitussektorin ja asiakkaiden kasvaviin odotuksiin säilyttääkseen toimilupansa ja saadakseen pääomaa.

VÄHEMMÄN RISKEJÄ JA KUSTANNUKSIA:

Luontokato uhkaa monia kriittisiä toimitusketjuja. Biodiversiteettiin liittyvien luontoriippuvuuksien ja -vaikutusten kartoittaminen ja hallinta antaa yrityksille mahdollisuuden pienentää luontokatoon liittyviä taloudellisia riskejä.

UUTTA LIIKETOIMINTAA JA MAHDOLLISUUKSIA:

Luontoposiitiiviset yritykset voivat parantaa brändiään ja mainetta, alentaa toimintakustannuksia ja saada kilpailuetua uusien liiketoimintamallien ja tarjonnan avulla. Luontoposiitiivinen siirtymä voi luoda globaalisti 10 tuhannen miljardin Yhdysvaltain dollarin maailmanlaajuinen BKT:n kasvu ja 395 miljoonaa työpaikkaa vuoteen 2030 mennessä¹.

ELÄMÄN JA LIIKETOIMINNAN EDELLYTYS: Biodiversiteetti on elämämme ja yhteiskuntamme perusta. Jokainen yritys on riippuvainen luonnon monimuotoisuudesta joko suoraan tai välillisesti globaalien arvoketjujensa kautta.

Biodiversiteetillä on linkki yrityksen liiketoimintatariskeihin ja -mahdollisuuksiin – käytössä olevat arviointi- ja hallintakeinot eivät näitä aina välttämättä tunnista

FYYSISET RISKIT

- Akuutteja riskejä
 - Fyysiset vahingot
 - Raaka-aineiden saatavuus ja/tai hinta
 - Vakuutuskustannukset
 - Toiminnan siirtäminen tai lopettaminen
- Kroonisia riskejä
 - Hidas muutos ympäristön tilassa ja toiminnalle olennaisissa ekosysteemipalveluissa

SIIRTYMÄRISKIT

- Poliittinen päätöksenteko
- Markkinoiden muutokset
- Sidosryhmien odotukset ja vaatimukset
- Maineriskit
- Teknologinen kehitys
- Kehittyvä lainsäädäntö

MAHDOLLISUUDET

- Uudet markkinat
- Uudet tuote-, materiaali- ja palveluinnovaatiot
- Uudet liiketoimintamallit
- Resurssitehokkuus
- Rahoituksen saatavuus ja ehdot
- Uudet kumppanuudet
- Toiminnan kestävyyskehittämisen mahdollisuudet

SYSTEEMIRISKIT

- Ekosysteemien vakaus
- Talousjärjestelmän vakaus

Esimerkki luontovaikutusten ja -riippuvuuksien kautta muodostuvista liiketoiminnan fyysisistä ja transitoriskeistä

Esimerkkejä luontoon liittyvistä liiketoimintamahdollisuuksista

MAHDOLLISUUS	KUVAUS	ESIMERKKI LIIKETOIMINTAHYÖDYSTÄ
Uudet markkinat	Kuluttajien ja sijoittajien muuttuvista vaatimuksista ja odotuksista johtuen avautuvien uusien markkina-alueiden haltuunotto	Liikevaihdon kasvu
Uudet tuotteet	Tuotteiden tai palveluiden kehittäminen, jotka tuottavat todennetusti positiivisia vaikutuksia luonnolle	Parempi kilpailuasema
Resurssitehokkuus	Raaka-aineiden käytön tehokkuuden kehittäminen ja siirtyminen kiertotalouteen, jolloin neitseellistä raaka-ainetta kuluu vähemmän ja päästöjen määrä laskee	Alentuneet kustannukset raaka-ainehankinnoissa ja päästöjen ja jätteiden käsittelyssä. Kasvanut resilienssi neitseellisten raaka-aineiden saatavuuden vaihteluihin.
Rahoitus	Luontopositiivinen liiketoiminta voi parantaa yrityksen rahoitusmahdollisuuksia	Edullisemmat lainaehdot, sijoittajien kiinnostus ja rahoitusriskien hallinta
Maine	Yhteistyö paikallisten sidosryhmien kanssa luontoa edistävien toimien toteuttamiseksi	Arvonnousu ja houkuttelevuus potentiaalisille työntekijöille parantuneen maineen ja brändin myötä. Luontoriskeistä johtuvien kustannusten pieneneminen.

Mistä yritykset voivat
lähteä liikkeelle omassa
biodiversiteettityössään?

Biodiversiteettityön voi aloittaa pohtimalla yrityksen liiketoimintaa ekosysteemipalveluiden ja luontokadon ajureiden näkökulmasta

Tue ekosysteemi- palveluja

Ylläpitopalvelut

esim. hapentuoanto, fotosynteesi, maaperän muodostuminen, hiilensidonta, veden, typen, hiilen ja ravinteiden kierto

Säätelypalvelut

esim. pohjaveden muodostuminen, kasvien pölyttyminen, eroosion ja ilmaston säätely, tulvien ja sään ääri-ilmiöiden hillitseminen ja ehkäisy

Tuotantopalvelut

esim. kasvit, sienet, eläimet, makea vesi, kuidut (esim. puu ja puuvilla), rakennusmateriaalit, mineraalit, energia ja polttoaineet, lääkkeet

Kulttuuripalvelut

esim. maisema- ja virkistysarvot, henkinen ja fyysinen hyvinvointi, tieteen, taiteen ja koulutuksen lähde

Biodiversiteettiä edistävä liiketoiminta

Vähennä luontokadon ajureita

Maan- ja merenkäyttö ja käytön muutokset

esim. hyödynnettävät alueet ja niiden luontoarvot

Luonnonvarojen käyttö

esim. kasvit, puu ja muut luonnonkuidut, maa-ainekset, mineraalit ja metallit

Ilmastonmuutos

esim. kasvihuonekaasupäästöt ja hiilinielujen heikkeneminen

Saastuminen

esim. jätteet, päästöt, mikromuovit, melu, valosaaste ja muut häiriötekijät

Vieraslajit

esim. alueen luonnolle vieraiden lajien viljely ja kasvatus, vieraslajien leviäminen
esim. logistiikan kautta

Haittojen minimointia ja positiivisia toimenpiteitä voidaan lähteä tekemään heti – lieventämishierarkian noudattaminen on tässä keskeistä

Lieventämishierarkia (mitigation hierarchy)

VÄLTÄ

Ensisijaisena keinona on välttää negatiivisia biodiversiteettivaikutuksia.

VÄHENNÄ

Mikäli negatiivisia vaikutuksia ei ole voitu välttää, tulee ne minimoida.

ENNALLISTA JA HOIDA

Ennallistamalla ja hoitamalla voidaan korjata aiheutettuja negatiivisia vaikutuksia.

KOMPENSOI

Jäljelle jääneet luontohaitat voidaan kompensoida. Tämä keino on viimeinen ratkaisu lieventämishierarkiassa.

Esimerkkejä toimenpiteistä

Luontoarvoja sisältävän tontin rakentamisen sijasta muutetaan olemassa oleva rakennus tarvittavaan käyttöön

Minimoidaan vaikutukset tontilla esimerkiksi suunnittelulla ja sijoittelulla

Ennallistetaan ja hoidetaan tontilla aiheutuneita vahinkoja mm. käyttämällä kotoperäisiä lajeja

Ostetaan luonnonarvokaupasta maankäytön muutoksesta aiheutuneiden ja lieventämishierarkian jälkeen jäljelle jääneiden negatiivisten vaikutusten kompensointi

SBTN ja TNFD ovat tällä hetkellä keskeisimmät luontotyötä tukevat viitekehykset, niitä voi käyttää yksin ja erikseen, sekä yhdistettynä luontojalanjäljen laskemiseen

SBTN

Tavoite: Tieteeseen perustuvien mitattavien, aikataulutettujen tavoitteiden asettaminen negatiivisten vaikutusten vähentämiseksi.

Mittaa: Yrityksen vaikutukset luontoon (vesi, maankäyttö, biodiversiteetti, ravinnekuormitus, ilmasto).

Kenelle: Yrityksille, jotka haluavat asettaa konkreettisia ja mitattavia luontotavoitteita.

TNFD

Tavoite: Luontoon liittyvien taloudellisten riskien ja mahdollisuuksien tunnistaminen, arviointi, hallinta ja raportointi.

Mittaa: Luontoon liittyvät liiketoimintariskit ja -riippuvuudet ekosysteemipalveluista.

Kenelle: Yrityksille, jotka haluavat hallita ja kehittää luontoon liittyviä liiketoimintariskejä ja –mahdollisuuksia.

Luontojalanjälki

- Luontojalanjäljen laskenta voi auttaa yrityksiä arvioimaan oman toimintansa luontovaikutuksia ja paikantamaan niitä toiminnan tai tuotantoketjun vaiheita, joilla on suurimmat negatiiviset biodiversiteettivaikutukset
- Useita luontojalanjäljen laskennan menetelmiä on kehitteillä, eikä siihen ole vielä muodostunut yhtä hallitsevaa menetelmää, kuten hiilijalanjälkilaskennassa

Mitä opimme biodiversiteetin merkityksestä ja yritysten biodiversiteettityöstä?

Vaikutukset ja riippuvuudet

Yhteiskunnalla on negatiivisia vaikutuksia biodiversiteettiin (luontokadon ajurit), samalla olemme riippuvaisia ekosysteemipalveluista.

Lainsäädäntö ja tavoitteet

Luontokadon pysäyttämiseksi on kansainvälisesti asetettu useita tavoitteita. EU on yksi edelläkävijöistä biodiversiteettilainsäädännössä, ja viime vuosina sääntely on kiristynyt entisestään.

Vaikutukset kilpailukykyyn ja liiketoimintamahdollisuuksiin

Luontokato uhkaa monia kriittisiä toimitusketjuja. Luontoposiitiiviset yritykset voivat parantaa brändiään ja mainetta, alentaa toimintakustannuksia ja saada kilpailuetua uusien liiketoimintamallien ja tarjonnan avulla.

Biodiversiteettityön työkalupakki

Biodiversiteettiä edistävässä liiketoiminnassa pyritään tukemaan ekosysteemipalveluja ja vähentämään luontokadon ajureita. Haittojen minimointia ja positiivisia toimenpiteitä voidaan lähteä tekemään heti noudattamalla lieventämishierarkiaa. SBTN ja TNFD ovat tällä hetkellä keskeisimmät luontotyötä tukevat viitekehykset.

Transforming
society
together